Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Centru, judecător – Ciumac Vitalii
Dosarul nr. 3a-723/25
2-24005339-02-3a-26022025

D E C I Z I E
dispozitiv

10 iunie 2026 municipiul Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Centru

În componență:
Președintele ședinței, judecător Sîrbu Victoria
Judecători Bagrin Lucia și Cașcaval Andrei
Grefier Morozov Sabrina

a examinat în ședință publică, apelul declarat de Ghețivu Aurica împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău sediul Centru, din 05 iulie 2024, adoptată în cauza, la acțiunea în contencios administrativ înaintată de Ghețivu Aurica împotriva notarului Berghii Evghenii, terț Salagub Ion și Proca Constantin, cu privire la contestarea actelor administrative și obligarea emiterii actului individual favorabil.

În conformitate cu prevederile art. 240 alin. (1) lit. a) Cod administrativ, art. 389-390 Cod de procedură civilă, Completul de contencios administrativ din cadrul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru,

d e c i d e:

Se respinge apelul declarat de Ghețivu Aurica.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Centru, din 05 iulie 2024.

Decizia este executorie de la emitere, cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiție, în termen de 2 (două) luni.

Președintele ședinței,
judecător Sîrbu Victoria

Judecători Bagrin Lucia

Cașcaval Andrei

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Centru, judecător – Ciumac Vitalii
Dosarul nr. 3a-723/25
2-24005339-02-3a-26022025

D E C I Z I E

10 iunie 2026 municipiul Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Centru

În componență:
Președintele ședinței, judecător Sîrbu Victoria
Judecători Bagrin Lucia și Cașcaval Andrei
Grefier Morozov Sabrina

examinând în ședință publică, apelul declarat de Ghețivu Aurica împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău sediul Centru, din 05 iulie 2024, adoptată în cauza, la acțiunea în contencios administrativ înaintată de Ghețivu Aurica împotriva notarului Berghii Evghenii, terț Salagub Ion și Proca Constantin, cu privire la contestarea actelor administrative și obligarea emiterii actului individual favorabil.

a c o n s t a t a t :

**Circumstanțele cauzei**

La 11 ianuarie 2024, Ghețivu Aurica s-a adresat cu cererea de chemare în judecată împotriva notarului Berghii Evghenii, solicitând anularea hotărârii notarului public recepționată la 06 decembrie 2023 și obligarea notarului să emită

și să elibereze lui Ghețivu Aurica certificatul de moștenitor (act administrativ individual) asupra averii rămase după decesul a mamei sale Salagub Maria, decedată la data de *****.

În motivarea acțiunii s-a indicat că la data de 13 mai 2015, de către notarul public Lupașcu Eugenia, a fost eliberat certificatul de calitate de moștenitor pe numele lui Ghețivu Aurica, în calitate de moștenitor al averii rămase după decesul lui Salagub Maria, survenit la data de *****.

Totodată, reclamanta a menționat că alte persoane până în prezent, nu s-au adresat cu cerere și nu au fost eliberate în acest sens certificate de calitate de moștenitor, Ghețivu Aurica fiind unica care s-a adresat în termenul legal.

Ulterior, în legătură cu survenirea decesului notarului public Lupașcu Eugenia, toate dosarele succesorale, printre care și dosarul sus-indicat, au fost transmise biroului notarului Berghii Evghenii.

Astfel, reclamanta prin intermediul reprezentantului prin procură Șeremet Vasile, s-a prezentat la biroul notarului Berghii Evghenii pentru a ridica certificatul de moștenitor, însă până în prezent acesta, sub diferite pretexte, nu le-a eliberat, circumstanțe ce afectează direct dreptul său de proprietate.

În legătură cu circumstanțele enunțate supra, Ghețivu Aurica, prin intermediul reprezentantului prin procură Șeremet Vasile, a depus o cerere prealabilă către Berghii Evghenii, prin care repetat a solicitat eliberarea certificatului de moștenitor, iar la 06 decembrie 2023 a recepționat răspunsul, prin care nu a fost eliberat certificat de moștenitor.

În astfel de circumstanțe, Ghețivu Aurica consideră oportună intervenția instanței de contencios administrativ în vederea obligării notarului Berghii Evghenii să emită și să elibereze certificat de moștenitor pe numele lui Ghețivu Aurica, în calitate de moștenitor al averii rămase după decesul a Salagub Maria.

În drept, făcând trimitere la prevederile art. 1432, 1433, 1499, 1500, 1516, 1557 Cod civil, s-a concluzionat că în situația când doar Ghețivu Aurica are calitate de moștenitor, iar din ziua deschiderii succesiunii a trecut mai mult de 6 luni, notarul public Berghii Evghenii nu are nici un temei să nu elibereze certificatul de moștenitor, acțiunile acestuia fiind absolut ilegale.

**Soluția instanței de fond**

Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Chișinău sediul Centru 04 iunie 2024, în proces au fost atrași Salagub Ion și Proca Constantin, în calitate de persoane terțe.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Centru 05 iulie 2024, acțiunea înaintată de Ghețivu Aurica cu privire la contestarea actelor administrative și obligarea emiterii actului individual favorabil, a fost respinsă ca neîntemeiată.

**Solicitarea din apel**

La 19 iulie 2024 (*în interiorul termenului prevăzut de art. 232 alin. (1) Cod administrativ*), Gheţivu Aurica şi avocatul stagiar Racu Andrei, au semnat şi respectiv declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chişinău sediul Centru, din 05 iulie 2024, iar la 10 februarie 2025 (*în interiorul termenului prevăzut de art. 232 alin. (2) Cod administrativ*), a fost înregistrată motivarea cererii de apel semnată de Gheţivu Aurica, prin care s-a solicitat casarea actului judecătoresc şi emiterea unei noi hotărâri, prin care acţiunea să fie admisă integral.

În motivarea cererii de apel s-a invocat că hotărârea instanţei de fond este ilegală şi neîntemeiată, întrucât circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei nu au fost constatate şi elucidate pe deplin, concluziile instanţei nu sunt susţinute de probe veridice şi suficiente, iar normele de drept material au fost aplicate şi interpretate eronat. Totodată, s-a susţinut că instanţa de fond nu a asigurat un control judecătoresc efectiv asupra activităţii notarului şi prin aceasta, nu a garantat protecţia drepturilor şi libertăţilor apelantei, contrar scopului prevăzut de art. 3 Cod administrativ.

Astfel, apelanta a susţinut că instanţa de fond nu a examinat cauza în mod multiaspectual, limitându-se, în esenţă, la preluarea poziţiei notarului.

În opinia apelantei, hotărârea contestată perpetuează o situaţie în care, de peste nouă ani, unica persoană care a acceptat succesiunea este împiedicată să obţină certificatul de moştenitor, fiind astfel afectată speranţa legitimă privind dobândirea dreptului de proprietate asupra bunurilor succesorale, protejat de art. 1 din Protocolul nr. 1 adiţional la CEDO.

În acest sens, apelanta a invocat că de la deschiderea succesiunii, niciun alt potenţial moştenitor nu a acceptat succesiunea prin depunerea unei declaraţii la notar şi nici nu există o hotărâre judecătorească prin care să se fi constatat acceptarea acesteia, prin intrarea în posesia patrimoniului succesoral. Prin urmare, s-a susţinut că instanţa de fond a aplicat eronat prevederile art. 1516 alin. (2) şi (3) Cod civil, în redacţia valabilă la data deschiderii succesiunii, potrivit cărora succesiunea se consideră acceptată prin depunerea declaraţiei de acceptare la notar sau prin intrarea în posesia patrimoniului succesoral.

Apelanta a mai invocat că simpla existenţă a unor potenţiali moştenitori de aceeaşi clasă nu le conferă automat calitatea de moştenitor, aceasta presupunând acceptarea succesiunii în termenul legal, remarcând totodată aplicarea prevederilor art. 1557 alin. (1) Cod civil, în redacţia relevantă, potrivit cărora certificatul de moştenitor se eliberează după expirarea termenului de şase luni de la deschiderea succesiunii, în orice timp.

În consecinţă, apelanta a susţinut că în condiţiile în care doar aceasta a acceptat succesiunea şi au trecut mai mult de şase luni de la deschiderea acesteia, instanţa urma să dispună obligarea notarului Berghii Evghenii la eliberarea certificatului de

moștenitor, de altfel, chiar și în ipoteza existenței altor moștenitori legali de clasa I, instanța nu putea respinge integral acțiunea, ci urma să stabilească drepturile succesorale corespunzătoare și să dispună eliberarea certificatului pentru cota-parte ce îi revine.

De asemenea, apelanta a contestat concluzia instanței de fond potrivit căreia, pentru realizarea dreptului succesoral, ar fi necesară prezența soțului defunctei sau prezentarea unei procuri din partea acestuia, deoarece legislația succesorală nu instituie o asemenea obligație în sarcina unui moștenitor și nu condiționează acceptarea succesiunii de participarea altor potențiali moștenitori de aceeași clasă, acceptarea succesiunii constituind un drept al acestora, exercitabil în termenul legal.

Totodată, apelanta a considerat neîntemeiată concluzia instanței de fond potrivit căreia bunurile din masa succesorală ar constitui proprietate comună în devălmășie a soților, întrucât ar fi fost dobândite în timpul căsătoriei.

În susținerea poziției sale, apelanta a remarcat că unicul bun imobil care formează masa succesorală (casa de locuit) a fost dobândit de defunctă cu titlu gratuit, prin moștenire de la mama sa, astfel încât nu constituie un bun dobândit de soți în timpul căsătoriei și nu intră în categoria bunurilor proprietate comună în devălmășie, de altfel, aceste circumstanțe urmau să fie verificate și stabilite în cadrul procedurii succesorale de către notar, care dispunea de instrumentele legale necesare și de un interval de timp de peste nouă ani.

În continuare, Ghețivu Aurica a invocat interpretarea eronată de către instanța de fond a prevederilor art. 8 alin. (1) și (2) din Legea nr. 246 din 15 noiembrie 2018 privind procedura notarială, care reglementează cazurile în care notarul este obligat sau poate refuza întocmirea actului notarial ori îndeplinirea acțiunii notariale solicitate, respectiv în opinia apelantei, situația de fapt nu se încadrează în niciunul dintre cazurile de refuz prevăzute de lege, ceea ce denotă caracterul nelegal al refuzului notarului de a elibera certificatul de moștenitor.

**Argumentele participanților la proces**

În ședința instanței de apel, reprezentantul terțului Salagub Ion, avocatul Vuico Angela, a solicitat respingerea cererii de apel și menținerea hotărârii instanței de fond.

Intimatul Notarul Public – Berghii Evghenii nu s-a prezentat, dar a solicitat prin referință, examinarea cauzei în lipsă, iar apelanta Ghețivu Aurica sau reprezentantul apelantei pe de o parte, precum și terțul Proca Constantin, nu s-au prezentat și nu au înaintat cerere de amânare sau examinare în lipsă, deși procedura de citare legală a fost respectată, respectiv în temeiul art. 379 alin. (2) coroborat cu art. 218 Cod administrativ, instanța a dispus examinarea cauzei în lipsa părții absente.

**Soluția instanței de apel**

- *Cu referire la admisibilitatea acțiunii în contenciosul administrativ:*

Conform art. 22 alin. (1) Cod administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

În temeiul art. 17 Cod administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Potrivit art. 189 alin. (1) și (2) Cod administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ. O acțiune în contencios administrativ poate fi înaintată și atunci când autoritatea publică nu a soluționat în termen legal o cerere.

În conformitate cu prevederile art. 206 alin. (1) și (2) Cod administrativ, o acțiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acțiune în contestare); b) obligarea autorității publice să emită un act administrativ individual (acțiune în obligare); c) impunerea la acțiune, la tolerare a acțiunii sau la inacțiune (acțiune în realizare); d) constatarea existenței sau inexistenței unui raport juridic ori nulității unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ (acțiune în constatare); sau e) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ normativ (acțiune de control normativ). Acțiunea în constatare prezumă existența unui interes îndreptățit pentru constatarea solicitată. Acțiunea în constatare nu poate fi înaintată dacă reclamantul își poate sau și-ar putea revendica drepturile printr-o altă acțiune prevăzută la alin. (1), cu excepția situației când se urmărește constatarea nulității unui act administrativ individual sau normativ.

Potrivit art. 207 alin. (1) Cod administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ. Dacă este inadmisibilă, acțiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs.

Dispoziția art. 207 alin. (2) Cod administrativ, prevede că acțiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă în special când: a) există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept; b) există o încheiere judecătorească prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau și-a retras acțiunea într-un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept sau că între parți s-a încheiat o tranzacție de împăcare; c) la aceeași sau la altă instanță de judecată se examinează o acțiune

între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept; d) acțiunea a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 209; e) reclamantul nu poate revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art. 17; f) nu sunt întrunite condițiile prevăzute la art. 208 din Codul administrativ – procedura prealabilă; g) acțiunea a fost depusă de o persoană fără împuterniciri în acest sens; h) cererea de chemare în judecată nu corespunde cerințelor prevăzute la art. 211 alin. (1) și (2) și art. 212 alin. (1) și reclamantul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanța de judecată.

În temeiul art. 209 alin. (1) și (2) Cod administrativ, acțiunea în contestare și acțiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la: a) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluționarea acesteia; b) data comunicării sau notificării actului administrativ individual, dacă legea nu prevede procedura prealabilă. Prevederile art. 165 alin. (1) referitoare la nesoluționarea în termen se aplică corespunzător. Dacă informația cu privire la exercitarea căilor de atac nu se conține în actul administrativ individual sau în decizia cu privire la cererea prealabilă ori este indicată incorect, înaintarea acțiunii în contencios administrativ se admite în termen de un an de la comunicarea sau notificarea actului administrativ sau a deciziei cu privire la cererea prealabilă.

La caz, analizând înscrisurile cauzei în coroborare cu lucrările dosarului administrativ, instanța de apel atestă că nu s-a constatat că: ar exista o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept; ar exista o încheiere judecătorească prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau și-a retras acțiunea într-un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept; între parți s-a încheiat o tranzacție de împăcare sau; la aceeași sau la altă instanță de judecată se examinează o acțiune între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept; acțiunea a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 209 Cod administrativ; acțiunea nu a fost semnată și depusă în interesele lui Ghețivu Aurica, iar reclamanta nu poate revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art. 17 din Codul administrativ.

Având în vedere că în procesul examinării cererii de apel, nu au fost constatate circumstanțe care să determine inadmisibilitatea acțiunii, etapa verificării admisibilității fiind depășită, iar apelul declarat întrunește condițiile prevederilor art. 212, 233-234 Cod administrativ, fiind depus în termen, de către persoana îndreptățită, cu respectarea cerințelor de formă și conținut prevăzute de lege, Completul consideră că litigiul urmează a fi examinat în fond, prin aprecierea argumentelor invocate și a probatoriului administrat.

- *Cu referire la fondul cauzei de contencios administrativ:*

Verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe atacată cu apel, prin prisma lucrărilor din dosar în raport cu prevederile legislației în vigoare, Completul judiciar statuează că apelul declarat este neîntemeiat și în conformitate cu prevederile art. 240 alin. (1) lit. a) Cod administrativ, urmează a fi respins din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 231 alin. (2) Cod administrativ, pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

Astfel, conform art. 219 alin. (1) - (3) Cod administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces. Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.

Conform art. 220 alin. (1) Cod administrativ, obținerea probelor în procedura contenciosului administrativ are loc conform art. 87-93.

Din conținutul art. 93 Cod administrativ, rezultă că fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenția. Prin derogare de la prevederile alin. (1), fiecare participant probează faptele atribuite exclusiv sferei sale. Reglementări suplimentare sau derogatorii sunt admisibile doar în baza prevederilor legale.

De asemenea, în conformitate cu art. 195 Cod administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171.

Astfel, potrivit art. 118 alin. (1) Cod de procedura civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel, iar conform art. 122 alin. (1) din Cod, circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probațiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

În fapt, din înscrisurile cauzei și dosarul administrativ se atestă că Salagub Maria (soția lui Salagub Ivan și mama lui Ghețivu Aurica), a decedat la *****, moment la care s-a deschis succesiunea asupra patrimoniului defunctei, iar în urma adresării către notarul public Lupașcu Eugenia, cu cerere de acceptare a succesiunii, la 13 mai 2015, notarul public i-a eliberat lui Ghețivu Aurica certificatul de calitate de moștenitor, prin care aceasta a fost recunoscută în calitate de moștenitor al averii rămase după decesul mamei sale, Salagub Maria.

Ulterior, activitatea notarului Lupașcu Eugenia a încetat, iar în temeiul ordinului nr. 109 din 26 aprilie 2022, arhiva și dosarele succesorale gestionate de aceasta au fost preluate de notarul public Berghii Evghenii.

În anul 2022, Ghețivu Aurica l-a împuternicit pe Șeremet Vasile prin procura nr. 2-1864 din 21 februarie 2022, să o reprezinte în vederea realizării drepturilor succesorale, iar în acest sens, la 06 noiembrie 2023, Șeremet Vasile s-a adresat notarului public Berghii Evghenii, solicitând eliberarea certificatului de moștenitor de clasa I asupra masei succesorale rămase după decesul Salagub Maria.

La 20 noiembrie 2023, prin scrisoarea nr. 355, notarul i-a comunicat reprezentantului Auricăi Ghețivu că în vederea stabilirii cercului de moștenitori, a fost solicitată informația de la ASP – Direcția de stare civilă.

Totodată, reieșind din constatările efectuate de către notar în urma verificărilor întreprinse, notarul a stabilit existența soțului defunctei, Salagub Ivan, fapt confirmat prin extrasul de pe actul de căsătorie și prin informațiile obținute de la ASP, iar ca urmare, notarul a apreciat că în procedura succesorală nu era implicată doar Ghețivu Aurica, ci și soțul defunctei, în calitate de posibil moștenitor legal de clasa I.

Mai mult, în urma acțiunilor întreprinse, notarul a mai constatat că bunurile incluse în masa succesorală puteau constitui proprietate comună în devălmășie a soților, întrucât ar fi fost dobândite în timpul căsătoriei, or, în consecință, înaintea eliberării certificatului de moștenitor urma să fie clarificat regimul juridic al bunurilor și cotele succesorale.

În consecință, notarul public Berghii Evghenii i-a comunicat reprezentantului Șeremet Vasile că pentru realizarea procedurii succesorale și stabilirea drepturilor asupra bunurilor succesorale, era necesară participarea soțului defunctei, Salagub Ivan, ori prezentarea unei procuri din partea acestuia. Ulterior, prin răspunsul nr. 279 din 18 martie 2024, notarul a precizat că în vederea eliberării certificatului de moștenitor, era necesară stabilirea regimului juridic al bunurilor dobândite de soți, în baza actelor de proprietate ce urmau a fi prezentate la biroul notarial.

De altfel, considerând că cererea din 06 noiembrie 2023 a fost respinsă/refuzată, întrucât nu fusese soluționată în termenul legal, iar ulterior notarul public Berghii Evghenii a invocat necesitatea stabilirii regimului juridic al bunurilor succesorale și a prezenței soțului defunctei, Ghețivu Aurica a considerat că refuzul de a-i

elibera certificatul de moștenitor îi încalcă dreptul succesoral, iar în aceste circumstanțe, a sesizat instanța de contencios administrativ, solicitând anularea refuzului notarului și obligarea acestuia să emită și să-i elibereze certificatul de moștenitor asupra averii rămase după decesul mamei sale, Salagub Maria.

Fiind învestită cu soluționarea cauzei în fond, prin hotărârea din 05 iulie 2024, Judecătoria Chișinău sediul Centru a respins ca neîntemeiată acțiunea înaintată de Ghețivu Aurica.

În drept, instanța de apel menționează că, potrivit art.5 alin. (9) din Legea nr. 246 din 15 noiembrie 2018 privind procedura notarială, acțiunea notarială reprezintă o totalitate de fapte întreprinse și acte emise de notar, îndreptate spre stabilirea faptelor și împrejurărilor necesare întocmirii și executării actului notarial sau îndeplinirii procedurii notariale. Dispozițiile prezentei legi cu privire la actul notarial sunt aplicabile și acțiunilor notariale, în măsura în care legea nu prevede altfel.

Conform art.17 alin. (1)-(2) din Legea nr. 246 din 15 noiembrie 2018 privind procedura notarială, notarul va cere părților, după caz, înscrisurile confirmative necesare, autorizațiile și avizele prevăzute de lege pentru întocmirea actului notarial sau îndeplinirea acțiunii notariale, cu excepția documentelor care confirmă datele din registrele de publicitate, ținute în formă electronică. La cererea acestora, notarul poate acorda servicii de colectare și obținere a documentației necesare. În vederea exercitării atribuțiilor ce-i revin potrivit prezentei legi, notarul verifică datele din registrele de publicitate, ținute în formă electronică, la data întocmirii actelor notariale, respectând prevederile Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal. În același scop, notarul, după caz, va solicita deținătorilor registrelor publice accesul la actele în original și informațiile necesare îndeplinirii procedurilor notariale, va ridica personal sau prin angajații săi duplicatele documentelor sau copiile acestora și în același mod va face cunoștință cu actele în original păstrate la autoritățile competente, inclusiv cu dosarul cadastral.

De altfel, în conformitate cu art. 8 alin. (1)-(3) din Legea nr. 246 din 15 noiembrie 2018 privind procedura notarială, notarul refuză întocmirea actului notarial sau îndeplinirea acțiunii notariale solicitate dacă: a) acestea sânt contrare legii, bunelor moravuri sau nu corespund cerințelor legale pentru întocmirea/îndeplinirea lor; b) acestea urmează a fi întocmite/îndeplinite de către un alt notar; c) părțile actului notarial, solicitantul nu dispun de autorizarea cerută de lege sau reprezentantul nu dispune de împuternicirile necesare; d) legea prevede expres obligația de a refuza întocmirea actului notarial sau îndeplinirea acțiunii notariale. Notarul poate refuza întocmirea unui act notarial sau îndeplinirea unei acțiuni solicitate de parte dacă: a) este solicitată întocmirea/îndeplinirea lor în afara programului de lucru; b) nu sânt achitate taxele și plățile stabilite, precum și nu

sânt suportate toate cheltuielile necesare pentru întocmirea actului notarial sau îndeplinirea acțiunii notariale; c) nu sânt prezentate documentele necesare sau documentele prezentate sânt incomplete; d) datele din documentele prezentate nu coincid cu datele din registrele de publicitate ținute în formă electronică; e) nu poate identifica partea sau stabili discernământul acesteia, dacă această stare rezultă din comportamentul acesteia. Dacă solicitantul insistă asupra introducerii în actul notarial a unor clauze care trezesc îndoieli cu privire la autenticitatea sau la veridicitatea datelor pe care le conține, iar întocmirea actului notarial nu poate fi refuzată sau suspendată, notarul va atrage atenția asupra posibilelor consecințe juridice și va face mențiune expresă în act. Dacă partea se opune la inserarea mențiunii, notarul va refuza întocmirea actului.

Din esența normelor citate, Completul de judecată distinge că notarul, în cadrul procedurii notariale, are obligația de a întreprinde acțiunile necesare pentru verificarea și stabilirea faptelor și împrejurărilor relevante, inclusiv prin verificarea registrelor publice și solicitarea documentelor necesare, până la stabilirea situației juridice necesare îndeplinirii acțiunii notariale. În cazul în care condițiile legale nu sunt întrunite ori documentele necesare nu sunt prezentate sau sunt incomplete, notarul este îndreptățit și, după caz, obligat să refuze îndeplinirea acțiunii notariale.

La caz, Completul de judecată constată că instanța de fond a stabilit în mod corect circumstanțele relevante cauzei și a apreciat corespunzător probele administrate, reținând în mod întemeiat că, la momentul solicitării eliberării certificatului de moștenitor, în cadrul procedurii succesorale existau și alți moștenitori legali de clasa I, inclusiv soțul defunctei, Salagub Ivan, iar regimul juridic al bunurilor succesorale nu fusese determinat, condiții în care neeliberarea certificatului de moștenitor fără clarificarea cercului moștenitorilor și a drepturilor acestora asupra masei succesorale nu poate fi calificată drept ilegală.

Cu referire la susținerile apelantei că notarul public ar fi refuzat în mod arbitrar și nejustificat eliberarea certificatului de moștenitor, Completul de judecată menționează că situația dedusă judecății nu poate fi analizată doar prin prisma acestui aspect, ci trebuie apreciată în raport cu obligația notarului de a verifica, anterior eliberării acestuia, cercul moștenitorilor, întinderea masei succesorale și regimul juridic al bunurilor care urmează a fi incluse în aceasta.

Astfel, deși prin raportare la art. 60 și art. 64 Cod administrativ, cererea depusă la 06 noiembrie 2023 poate fi considerată nesoluționată în termen și, în consecință, respinsă implicit, împrejurare care permite exercitarea acțiunii în contencios administrativ, instanța de apel reține că aceasta însă nu conduce la concluzia că acțiunea înaintată de Ghețivu Aurica întemeiată pe fond și că notarul urma să elibereze necondiționat certificatul de moștenitor. De altfel, atât notarul cât și instanța de judecată are obligația de a verifica dacă, la momentul solicitării

certificatului de moștenitor, erau întrunite toate condițiile legale pentru efectuarea acțiunii notariale solicitate.

În acest sens, cu referire la critica apelantei privind aplicarea art. 1516 alin. (2) și (3) din Codul civil, instanța de apel reține că aceste dispoziții reglementează modalitățile de acceptare a succesiunii, dar nu determină dreptul la eliberarea imediată și necondiționată a certificatului de moștenitor, indiferent de existența altor succesibili și de natura bunurilor care compun masa succesorală. Prin urmare, certificatul de calitate de moștenitor eliberat apelantei în anul 2015 atestă calitatea sa succesorală, dar nu stabilește, prin el însuși, componența definitivă a masei succesorale, cotele succesorale și drepturile concrete asupra fiecărui bun.

Mau mult, din lucrările cauzei se confirmă existența unui alt succesibil de clasa I, și anume soțul defunctei, Salagub Ivan, împrejurare rezultată din extrasul de pe actul de căsătorie nr. 5 din 18 martie 1970, iar prin urmare, susținerea apelantei că aceasta ar fi „unica persoană cu calitate de moștenitor” este contrazisă din înscrisurile administrate în cauză. Dimpotrivă, existența soțului supraviețuitor impunea notarului să verifice dacă acesta a acceptat succesiunea, dacă există drepturi ale acestuia asupra bunurilor dobândite în timpul căsătoriei și, în consecință, care este întinderea efectivă a masei succesorale.

În context, este nefondată afirmația apelantei potrivit căreia expirarea termenului de șase luni ar fi suficientă pentru eliberarea certificatului de moștenitor exclusiv pe numele său, întrucât termenul de acceptare a succesiunii și procedura de stabilire a masei succesorale și a cotelor succesorale sunt chestiuni distincte.

Totodată, eliberarea certificatului de moștenitor presupune efectuarea tuturor verificărilor necesare pentru determinarea cercului succesoral, a componenței masei succesorale și a drepturilor succesorale concrete, astfel încât expirarea termenului de acceptare nu exonerează notarul de obligația de a clarifica situația juridică a succesibililor identificați și a bunurilor succesorale și nu îi permite să stabilească, fără verificările necesare, că întreaga masă succesorală revine apelantei.

În mod similar, invocarea art. 1557 alin. (1) din Codul civil, nu conduce la o altă concluzie, deoarece, norma potrivit căreia certificatul de moștenitor se eliberează după expirarea termenului de șase luni „în orice timp” nu instituie obligația notarului de a elibera certificatul indiferent de situația succesorală concretă. Aceasta reglementează momentul de la care certificatul poate fi eliberat, dar nu înlătură obligația notarului de a verifica existența și întinderea drepturilor succesorale ale tuturor persoanelor relevante.

Prin urmare, instanța nu poate reține argumentul apelantei potrivit căruia, în temeiul simplei expirări a termenului de șase luni și a eliberării certificatului de calitate de moștenitor, notarul era obligat să-i elibereze certificatul de moștenitor,

deoarece pentru aceasta era necesară stabilirea prealabilă a cercului succesoral și a drepturilor asupra bunurilor ce urmau să constituie masa succesorală.

Nici critica referitoare la necesitatea prezenței soțului defunctei sau a unei procuri din partea acestuia nu poate fi reținută în sensul pretins de apelantă, deoarece chestiunea în cauză nu constă în instituirea unei obligații generale pentru un moștenitor de a asigura prezența celorlalți succesibili, ci în faptul că notarul nu putea elibera certificatul solicitat fără a clarifica drepturile persoanei care, potrivit actelor de stare civilă, figura ca soț al defunctei și implicit, ca succesibil de clasa I. Astfel, participarea ori reprezentarea celorlalți succesibili nu constituie, în sine, o condiție abstractă pentru acceptarea succesiunii de către apelantă, însă clarificarea poziției juridice a acestora era necesară pentru stabilirea corectă a masei succesorale și a cotelor succesorale. În lipsa unei asemenea clarificări, notarul nu putea atribui apelantei întreaga masă succesorală doar în baza afirmației acesteia că nu există alți moștenitori care să fi acceptat succesiunea.

Instanța de apel respinge și critica referitoare la regimul juridic al bunurilor succesorale, astfel că, deși apelanta susține că imobilul (casa de locuit) ar fi fost dobândit de defuncta Salagub Maria cu titlu gratuit, prin moștenire de la mama sa, această susținere nu poate fi valorificată pentru a obliga notarul la eliberarea certificatului, în lipsa documentelor de proprietate necesare verificării originii și regimului juridic al bunului.

De altfel, tocmai stabilirea regimului juridic al bunurilor constituia una dintre împrejurările pe care notarul trebuia să le clarifice anterior eliberării certificatului de moștenitor. Prin urmare, nu poate fi reținută nici afirmația că notarul ar fi trebuit să soluționeze aceste aspecte „din oficiu” și să elibereze certificatul exclusiv pe numele apelantei. Dimpotrivă, obligația notarului de a verifica actele de proprietate și situația juridică a bunurilor derivă tocmai din necesitatea ca certificatul de moștenitor să reflecte situația juridică reală și drepturile succesorale efectiv existente.

În ceea ce privește invocarea art. 8 alin. (1) și (2) din Legea nr. 246/2018, instanța de apel constată că Ghețivu Aurica a interpretat restrictiv aceste prevederi, întrucât eliberarea certificatului de moștenitor era condiționată de prezentarea documentelor necesare pentru clarificarea cercului moștenitorilor și a regimului juridic al bunurilor, astfel că, în lipsa acestora, refuzul notarului era justificat inclusiv prin prisma art. 8 alin. (2) lit. c) din aceeași lege.

Contextual, critica cu privire la încălcarea dreptului de proprietate și a art. 1 din Protocolul nr. 1 la CEDO este, de asemenea, nefondată, deoarece, existența unui certificat de calitate de moștenitor și invocarea unei speranțe de dobândire a bunurilor succesorale nu pot fi echivalate cu stabilirea definitivă a unui drept de proprietate asupra întregii mase succesorale. În condițiile în care întinderea drepturilor succesorale nu fusese definitiv stabilită, iar existența unui alt succesibil

și regimul juridic al bunurilor necesitau clarificare, neeliberarea certificatului în forma solicitată nu poate fi calificată, prin ea însăși, drept o privare nejustificată de proprietate.

Astfel, instanța de apel reține că prima instanță a apreciat corect că măsurile întreprinse de notarul public Berghii Evghenii au fost determinate de necesitatea verificării elementelor esențiale ale procedurii succesorale și că nu s-a demonstrat caracterul arbitrar sau ilegal al acestora.

În context, Completul judiciar reține că potrivit condițiilor art. 93 alin. (1) Cod administrativ, fiecare participant la procedura administrativă urmează să probeze faptele pe care își întemeiază pretențiile și obiecțiile, cu toate acestea, prin exercitarea căii de atac a apelului, apelanta Ghețivu Aurica nu a prezentat instanței de apel probe noi, pe care nu ar fi avut posibilitatea de a le prezenta în fața instanței de fond și care ar conduce la o altă concluzie decât cea expusă în hotărârea contestată.

Prin urmare, argumentele invocate în cererea de apel reprezintă, în esență, o reiterare a alegațiilor formulate anterior în fața primei instanțe, asupra cărora instanța de fond s-a expus în mod detaliat, examinându-le prin prisma circumstanțelor cauzei și a normelor legale aplicabile, respingându-le în mod justificat ca fiind neîntemeiate.

Astfel, nici în fața instanței de apel aceasta nu a prezentat careva probe pertinente și concludente care să combată constatările instanței de fond sau să demonstreze existența unor circumstanțe de natură să determine anularea actului administrativ contestat la caz.

Din considerentele menționate și având în vedere că hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, iar argumentele invocate de către apelantă sunt nefondate și combătute integral prin constatările expuse supra, Colegiul de contencios administrativ al Curții de Apel Centru ajunge la concluzia de a respinge apelul declarat.

În conformitate cu prevederile art. 240 alin. (1) lit. a) Cod administrativ, art. 389-390 Cod de procedură civilă, Completul de contencios administrativ din cadrul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru,

d e c i d e:

Se respinge apelul declarat de Ghețivu Aurica.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Centru, din 05 iulie 2024.

Decizia este executorie de la emitere, cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiție, în termen de 2 (două) luni.

Președintele ședinței,

judecător Sîrbu Victoria

Judecători Bagrin Lucia

Cașcaval Andrei